

ΙΔΡΥΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ

1953

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

[ΕΝΑΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΜΕ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ]

Ἄκόμη ἓνας διαγωνισμός, πού αὐτός εἶναι μόνο παιχνίδι, κ' ἐνῶ θὰ ἀπαιτήσῃ πολλή προσπάθεια, δὲν θὰ γίνῃ μὲ τὴν ὑποβολή καὶ μὲ τὴν κρίση χειρογράφων. Ὁ τίτλος τοῦ διαγωνισμοῦ προειδοποιεῖ ὅτι θὰ παρουσιάσουμε τοὺς γνωστότερους λογοτέχνες μας ὅπως ἦταν παιδιά, πολὺ μικρὰ παιδιά, μὲ φωτογραφίες πού θὰ προσπαθήσουμε νὰ εἶναι καθαρές, — ἂν ἔχουν διατηρηθεῖ καθαρές, — καὶ χαρακτηριστικές. Αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα τοῦ διαγωνισμοῦ. Καὶ οἱ λεπτομέρειες οἱ ἐξῆς:

Σὲ τέσσερα ἢ πέντε τεύχη θὰ δημοσιεύσουμε ἀρκετὲς παιδικές φωτογραφίες, (μὲ τὸ ἐρώτημα «Ποιὸς εἶναι;») ἔπειτα θὰ δώσουμε τῶν ἰδίων λογοτεχνῶν τὶς σημερινές φωτογραφίες, ὄχι βέβαια, μὲ τὴν ἴδια σειρά, καὶ θὰ καλέσουμε τοὺς ἀναγνώστες μας νὰ τοὺς ἀναγνώρουν. Οἱ δυσκολίες, φυσικά, θὰ εἶναι πολλές, ὄχι ὅμως καὶ ἀνυπέροβλητες. Ὅσοι ξαίρουν νὰ βλέπουν καὶ προπάντων ὅσοι ἀναζητοῦν τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ μᾶς μορφῆς, ἐκεῖνα πού μένουν σχεδὸν ἀναλλοίωτα καὶ ὅταν ἀκόμη ἔχουν ἀλλάξει ὅλα τ'ἄλλα σ'ἓνα πρόσωπο, θὰ συγκρί-

νουν, θὰ δυσκολευτοῦν στὴν ἀρχή, θὰ προσπαθήσουν ὅμως καὶ στὸ τέλος θὰ ἐπιτύχουν. Κάθε μιὰ «ἀναγνώριση» θὰ εἶναι κι ἀπὸ μιὰ ἐκπληξη, κι ὅλες μαζί ἓνα παιχνίδι, πού ἀξίζει, νομίζουμε, ν'ἀσχολήσῃ τοὺς φίλους τῆς λογοτεχνίας μας.

Οἱ ὅροι τοῦ διαγωνισμοῦ: Στὴ β' σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου κάθε τεύχους θὰ ὑπάρχει ἓνα «Δελτίο συμμετοχῆς» μὲ τόσα ἐρωτήματα ὅσες καὶ οἱ φωτογραφίες παιδικῆς ἡλικίας λογοτεχνῶν πού θὰ δημοσιεύονται στὸ ἴδιο τεύχος. Αὐτὸ τὸ Δελτίο θὰ τὸ κόβει ὁ ἀναγνώστης, θὰ τὸ συμπληρώνει καὶ θὰ μᾶς τὸ στέλνει.

Β ρ α β ε ἰ α ὀρίζονται: Ὅσοι ἀναγνώρουν ὅλους τοὺς εἰκονιζόμενους λογοτέχνες θὰ λαβαίνουν δωρεὰν τὴ «Νέα Ἐστία» τρία χρόνια, ὅσοι ἀναγνώρουν τὰ τρία τέταρτα τῶν λογοτεχνῶν θὰ τὴν λαβαίνουν δυὸ χρόνια, καὶ ὅσοι ἀναγνώρουν τουλάχιστον τοὺς μισοὺς θὰ κερδίσουν μιὰν ἐτήσια συνδρομή.

Ἡ προθεσμία ὑποβολῆς τῶν «Δελτίων συμμετοχῆς» θὰ ὀρίσθῃ ὅταν τελειώσῃ ἡ δημοσίευση τῶν φωτογραφιῶν.

Ἡ «ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ»

Ἄριθ. 1. — Ποιὸς εἶναι;

Μπενεντέττο Κρότσε

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ σκέψη τὴν 20ῆ Νοεμβρίου ἔχασε ἓναν ἀπὸ τοὺς πιὸ διαλεκτοὺς ἐκπροσώπους της, τὸν πατριάρχη, ὅπως τὸν εἶπαν, τῶν γραμμάτων τῆς πατρίδας του, ἓναν ἀπὸ τοὺς ἡγεμόνες τῆς παγκόσμιας φιλοσοφίας. Μὲ τὸν θάνατο τοῦ Κρότσε ἔκλεισε τὰ μάτια τοῦ ὀ διαπρεπέστερος Ἑγελιανός καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ διαυγέστερα πνεύματα τῆς γενιᾶς του, τῆς τελευταίας μεγάλης γενιᾶς τοῦ ἰδεαλισμοῦ πού θάβεται μὲ δυὸ παγκοσμίους πολέμους. Ἀπὸ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1866 πού βλέπει στὸ Πεκασσερόλι τὸ φῶς ὁ Κρότσε ὡς τὴν 20ῆ Νοεμβρίου 1952, ὀγδόντα ἔξη χρόνια, ἓνας αἰώνας σχεδὸν ἀπὸ τοὺς πλουσιώτερους σὲ γεγονότα καὶ μεταβολές περνάει. Καὶ ὁ Κρότσε χαιρέτισε μὲ τὴν

παρουσία του τὸν 20ὸν αἰῶνα, τὸν αἰῶνα τῶν μεταβολῶν, τὴν ἐποχὴ τῶν οικονομικῶν σεισμῶν

καὶ τῶν κοινωνικῶν ἀνακατατάξεων. Ὁ Κρότσε πού ἐγκαταλείπει τὴν Νομικὴ γιὰ τὴν Φιλοσοφία περνάει ἀπὸ τὸν Μαρξισμό στὸν Ἑγελιανισμό. Καὶ γίνεται ὁ καλύτερος μαθητῆς τοῦ Ἑγέλου, ὁ μαθητῆς πού ἐπέτυχε νὰ συναιρέσῃ τὸ πνεῦμα τῆς διδασκαλίας του μὲ τὶς ἀξιώσεις καὶ τὰ προβλήματα μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς, τῆς ἐποχῆς του. Καὶ κοντὰ στὸ λαμπρὸ πνεῦμα, στὴ χυμώδη φιλοσοφικὴ σκέψη, στὴν πλούσια ἐκφραστικὴ δύναμη, στέκει κι ἓνας βαθὺς ἀνθρωπισμός. Στέκει ὁ ἐκπρόσωπος ἑνὸς τύπου ἀνθρώπων πού πολὺ λίγα δείγματα ἔχει νὰ δείξῃ ὁ 20ὸς αἰώνας, ἑνὸς τύπου ἀνθρώπων πού μένουν κύριοι τῶν παθῶν τους καὶ γιὰ τοὺς ὁποίους βαρβαίνουν

Ἄριθ. 2. — Ποιὸς εἶναι;

περισσότερο οἱ ἀρχαί ἀπὸ τὰ πρόσωπα. Ἡ δημιουργική περίοδος τοῦ Κρότσε ἀρχίζει τὸ 1903 ὅταν ἐκδίδει τὴν «Κριτικὴ Ἐπιθεώρηση τῆς Φιλολογίας, Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας» μὲ κύριο βοηθό του τὸν Τζοβάννι Τζεντίλε, τὸν γνωστὸ θεωρητικὸ τοῦ φασισμού ἀργότερα. Ταυτόχρονα σχεδὸν ὁλοκληρώνει τὸ φιλοσοφικὸ του σύστημα, τὴ γνωστὴ «Φιλοσοφία τοῦ Πνεύματος». Καὶ στὰ ἔργα του ὁ Κρότσε ἐνθουσιάζει τὸν Ἑγγέλου. Ἡ ἐπιθεώρησή του «Κριτικὴ» φέρνει στὴ μὴ μὴ τὴν «Ἐπετηρίδα τῆς Ἐπιστημονικῆς Κριτικῆς» ποῦ ἴδρυσε ὁ Ἑγγέλος τὸ 1827 γιὰ τὴν διάδοση τῶν ἰδεῶν του. Ὁ Κρότσε δὲν μένει ἀπλὸς στοχαστής, θεωρητικὸς τοῦ σπουδαστηρίου. Μὲ πλήρη φιλοσοφικὴ κατάρτιση καὶ μὲ σπάνια πνευματικὴ ὀριμότητα ἀναμειγνύεται στὴν πολιτικὴ. Ὁ φιλελευθερισμὸς βρίσκεται στὸ πρόσωπό του ἕναν μοναδικὸ ἀγωνιστὴ. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι στὴν πατρίδα του ἦταν περισσότερο σὰν πολιτικὸς γνωστὸς παρά σὰν φιλόσοφος. Ἡ φιλοσοφικὴ γνώση καὶ ἡ σκέψη ἀποτελοῦν τὴν πυξίδα γιὰ τὴν πολιτικὴ του δράση. Ἡ ἐνημέρωσή του μὲ τὰ προβλήματα τῆς κοινωνιολογίας κοντὰ στὸν καθηγητὴ καὶ φίλο του Λαβριόλα καὶ ἡ γνωριμία του μὲ τὴ φιλοσοφικὴ σκέψη τοῦ Ἑγγέλου τοῦ δείχνουν τὸ δρόμο. Ἀποδίδει ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον στὰ ἱστορικὰ προβλήματα καὶ ὁλοκληρὴ ἢ φιλοσοφία του ἔχει μιὰν ἱστορικὴ πνοή. Στὴν τετραλογία ἄλλωστε τῆς «Φιλοσοφίας τοῦ Πνεύματος» ποῦ ὡς πρὸς τὸν τίτλο θυμίζει τὴν «Φαινομενολογία τοῦ Πνεύματος» τοῦ Ἑγγέλου δίνει κυρία θέση στὴν Ἱστορία. Ἔτσι ἀπὸ τὴν «Αἰσθητικὴ ὡς ἐπιστήμη τῆς ἐκφράσεως καὶ γενικὴ Γλωσσολογία, Θεωρία καὶ Ἱστορία», τὴν «Λογικὴ ὡς ἐπιστήμη τῆς καθαρᾶς νοήσεως», τὴν «Φιλοσοφία τῆς Πρακτικῆς, Οἰκονομίας καὶ Ἠθικῆς», τὴν «Θεωρία καὶ Ἱστορία τῆς Ἱστοριογραφίας, ἢ Ἱστορία ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεση τῆς ὅλης φιλοσοφικῆς του δημιουργίας. Τὴν βάση γιὰ ὁλοκληρὸ τὸ φιλοσοφικὸ του οἰκοδόμημα τὴν βρίσκει στὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἑγγέλου ἀπὸ τοὺς μαθητὰς του ἐκδοθεῖσα «Φιλοσοφία τῆς Ἱστορίας», ἔργο τὸ ὁποῖον συνεκροτήθη ἀπὸ σημειώσεις. Ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ Κρότσε ἔχει ἀφομοι-

Ἄριθ. 3.— Ποιὸς εἶναι ;

ῶσει ὅλα τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας τῆς Ἱστορίας τὰ ὁποῖα εἶχε θέσει ὁ μεγάλος συμπατριώτης του, ὁ Gianbattista Vico στὸ περίφημο ἔργο του «Principii di scienza nuova» (1725) δὴ ὁ σχεδὸν αἰῶνας παλαιότερα. Ὁ Κρότσε ποτὲ δὲν ἔπαυσε νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὸ ἔργο τοῦ μεγάλου συμπατριώτου του, γεγονὸς ποῦ τὸ ἀποδεικνύει μεταξὺ ἄλλων τὸ ἔργο του «Ἡ Φιλοσοφία τοῦ Gianbattista Vico».

Ὁλοκληρὸ τὸ ἔργο τοῦ Κρότσε τείνει πρὸς τὴν ἐρμηνεία τῆς Ἱστορίας, πρὸς τὴν ἀνάγκη τῆς διερευνήσεως τοῦ νοήματος τῆς Ἱστορίας. Ὁ ἴδιος τονίζει ὅτι ἡ Φιλοσοφία εἶναι μέσο γιὰ τὴν καλύτερη κατανόηση τῆς Ἱστορίας. Πιστὸς ὡς πρὸς αὐτὸ μαθητὴς τοῦ Ἑγγέλου ὁ ὁποῖος παράγει τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἰδέα ἀπὸ μιὰ νοητικὴ ἀρχὴ ποῦ δίνει τὸν ὕλικὸ καὶ πνευματικὸν κόσμον, εἶναι ἰδεαλιστής. Ὁ Ἑγγέλος ὁμοῦ δέχεται καὶ τὸν αἰώνιο νόμον τῆς μεταβολῆς, τὴν ἀρνηση (Negation). Ὅπως παρατηρεῖ: «Δὲν ὑπάρχει τίποτα στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ ποῦ νὰ μὴν περιέχει καὶ τὰ δύο, καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴδὲν» (Hegel Wissenschaft der Logik σελ. 81).

Ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ τοῦ Ἑγγέλου πρέπει νὰ σημειώσωμε ὅτι ξεκινᾷ ὁ Κρότσε. Ἡ φιλοσοφία στὸν Κρότσε συνοψίζεται στὴν Ἱστορία. Καὶ ἡ Ἱστορία εἶναι γι' αὐτὸν ὅπως γενικώτερον καὶ γιὰ ὁλοκληρὴ τὴν ἰδεολογικὴ τάση τῆς Φιλοσοφίας τῆς Ἱστορίας (Dilthey Collingwood) ἢ πραγματικότητά. Ἡ Ἱστορία εἶναι μιὰ μορφή τῆς γνώσεως ἢ ὁποῖα πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς ἀτομικὴ καὶ συγκεκριμένη, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ γνώση τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ποῦ εἶναι ἀφηρημένη. Ὅπως παρατηρεῖ

στὴ «Θεωρία καὶ Ἱστορία τῆς Ἱστοριογραφίας» (ἔκδοση 6η 1948 σελ. 3-6), ἡ Ἱστορία δὲν νοεῖται παρά ὡς σύγχρονος Ἱστορία, ὡς Ἱστορία τοῦ παρόντος. Ἡ ἐρμηνεία της εἶναι ἔργο τοῦ πνεύματος γιατί αὐτὸ τὴν δημιουργεῖ, καὶ τὸσον ἢ πράξη ὅσον καὶ ἡ σκέψη εἶναι ἔργο τοῦ πνεύματος, ποῦ ἐνσωματώνεται ἢ νοεῖ ἀδιαίρετα καὶ σὲ συνεχῆ παρουσία. Κάνοντας μιὰ λεπτὴ διάκριση μεταξὺ Ἱστορίας καὶ χρονικοῦ γράφει (ἐ.ἀ. σελ. 11) ὅτι ἡ Ἱστορία εἶναι ἡ ζῶσα σκέψη τοῦ παρελθόντος ἐνῶ τὸ χρονικὸ εἶναι ἡ

νεκρά καὶ γι' αὐτὸ μὴ νοητῆ. Καὶ καταλήγει στὴν ἀντίθεση ἱστορίας καὶ χρονικοῦ, «*prí na la storia, poí la cronaca. Prima il vivente poí il cadavere*».

Ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ Κρότσε πρωταρχικὴ ἀξία ἔχει τὸ εἰς τὸ παρὸν ζῶν παρελθὼν δεδομένον ὅτι, εἰς τὸ παρὸν, εἰς κάθε παρὸν, συναιρεῖται τὸ κάθε παρελθόν. Ἡ πορεία αὐτῆ τὸν φέρνει καὶ πάλι στὸν μεγάλο του δάσκαλο, στὸν Ἐγέλο, μὲ τὴ διαπίστωση τοῦ «κάθε τι πὸν συμβαίνει εἶναι λογικὸ καὶ ὁρθὸ γιὰτὶ συμβαίνει». Ἀκριβῶς αὐτῆ ἡ σκέψη θυμίζει ὅσο καμιὰ ἄλλη τὸν Ἐγέλο καὶ τὴν πνευματικὴ του καταγωγή, ἀλλὰ ταυτόχρονα δείχνει καὶ πόσα χωρίζουν τὸν Κρότσε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ μας. Ἡ ἀποψη αὐτῆ τοῦ Ἐγέλου καὶ τοῦ Κρότσε καθιερώνει καὶ ἀνεβάζει σὲ ἀρχὴ τὴ λατρεία τοῦ ὁμοῦ γεγονότος, τοῦ γεγονότος πὸν μπορεῖ νὰ τὰ ἀρνηθῆ ὅλα. Εἶναι ἡ ἀρχὴ πὸν μπορεῖ, πὸν ἐπιτρέπει τὸ κάθε, τι καὶ ὄχι μόνον τὸ ἐπιτρέπει ἀλλὰ τὸ καθαγιαίνει. Σήμερα πὸν ἡ φιλοσοφία ἔχει περάσει αὐτὸ τὸ κρίσιμο σημεῖο, πὸν ἔφτανε στὴ θέση ν' ἀρνεῖται τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ τὸν ἱποχρεώνει νὰ λατρεύει τὸ τετελεσμένο γεγονός, καταλαβαίνουμε ὡς πὸν μπορεῖ νὰ φτάσει. Ὁ Κρότσε ὁμῶς παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι πιστεύει ὅτι ἡ ἐνότης τοῦ πνεύματος διέρχεται ἀπὸ στάδια γιὰ νὰ ἐπανέλθῃ καὶ νὰ ξαναρχίσει, θυμίζοντας καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὴ θεωρία τοῦ Vico περὶ τῆς αἰωνίας ἐπιστροφῆς, θεωρεῖ ὡς ἀπόλυτη πραγματικότητα τὴν ἱστορία. Καὶ ὡς ἀπόλυτη ἀρχὴ ἡ ἱστορία, ὡς ἀπόλυτη πραγματικότητα δὲν ἔχει ἀνάγκη ἐρμηνείας οὔτε αἰτίων ἔξω ἀπ' αὐτὴν οὔτε ἄλλων ἀρχῶν ὅπως δημιουργεῖται διὰ τοῦ ἑαυτοῦ της, διὰ τοῦ ἑαυτοῦ της ἐρμηνεύεται (ἔ.ἀ. σ. 287). Τὸ πρόβλημα τῆς ἱστορίας ὡς σκοποῦ τῆς φιλοσοφίας δὲν ἔπαυσε νὰ ἀπασχολεῖ τὸν Κρότσε μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ζωῆς του ὅταν ἐδημοσίευσε τὸ «Φιλοσοφία καὶ ἱστοριογραφία». Σήμερα δὲν φαίνεται δυνατὴ καὶ δὲν γίνεται πιστευτὴ ἡ ἀποψη τοῦ Κρότσε γιὰ «ὀλόκληρη τὴν ἱστορία ὡς ἱστορία τοῦ παρόντος», δὲν φαίνεται δηλαδὴ δυνατὴ ἡ βίωση τοῦ παρελθόντος ὅπως τὴν ἐννοεῖ. Πέρα ὁμῶς ἀπὸ αὐτὰ ὁ Κρότσε ἀπετέλεσε ἓνα ἀπὸ τὰ πῶ ἐνδιαφέροντα παραδείγματα κέντρου — φιλοσο-

φικοῦ κέντρου — ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἐγέλου. Καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ δεῖ σ' ὀλόκληρο τὸ ἔργο του μιὰ συνεχῆ προσπάθεια ἀναγωγῆς τοῦ ἰδεαλισμοῦ σὲ ἀνώτερες μορφές καὶ νέα περιοπῆ. Καὶ ὁ φιλοσοφικὸς ἰδεαλισμὸς τοῦ Κρότσε, ὁ ἱστορικὸς ἰδεαλισμὸς ὅπως πρέπει σω-

στότερα νὰ ὀνομασθεῖ, δὲν φαίνεται νὰ ἔχει συνεχιστὲς. Ὁ Κρότσε θὰ μείνει στὴν ἱστορία τοῦ πνεύματος ὡς ὁ μεγάλος μόνος, γιὰτὶ τὸ νόημα τῶν καιρῶν δὲν δίνει τὴν δυνατότητα ὄχι τῶν συνεχιστών ἀλλὰ οὔτε τῶν ἀπλῶν ἐπιγόνων. Οἱ σεισμικοὶ καιροὶ τῶν ὁποίων δὲν ἔζησε νὰ δεῖ τίς συνέπειες δὲν ἀνέχονται τίς συνθέσεις, δὲν ἤλθε ἀκόμη ὁ καιρὸς τῶν οἰκοδόμων, τώρα χρειάζονται μόνον καταλυτὲς καὶ τέτοιους διαθέτει ὁ κόσμος.

Καὶ ἡ μεγάλη μορφή ἐνὸς πνεύματος πὸν ἀνῆκε στὸν 19ον αἰῶνα, ἡ μορφή τοῦ Κρότσε θὰ χρειασθεῖ, ὅταν περάσουν οἱ καιροὶ τῶν καταστροφῶν, ὅταν ἔλθουν οἱ καιροὶ πὸν ἡ σκέψη θ' ἀναλάβει τὸν δύσκολο δρόμο τῆς ἀνοδικῆς πορείας. Καὶ τότε ὁ Κρότσε θὰ τοποθετηθεῖ ἐκεῖ πὸν πρέπει, στὸν κύκλο τῶν μορφῶν πὸν ἔδειξαν πὸς ἤξεραν νὰ σκέπτονται καὶ ὅταν ὅσα σκέφθησαν δὲν ἦσαν σωστά.

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Τὸ «Ἀστέρι τῆς Σεβίλλης»

Ἡ «Νέα Ἔστια» ἀρχίζει ἀπὸ σήμερα νὰ δημοσιεύει τὸ δράμα τοῦ Λόπε δὲ Βέγα, τὸ «Ἀστέρι τῆς Σεβίλλης». Καλὸ εἶναι λοιπὸν νὰ εἰπωθοῦνε δυὸ λόγια γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ καὶ γιὰ τὸ συγγρα-

φέα του.

Ὁ Λόπε δὲ Βέγα (1562 - 1635) εἶναι, ἀπὸ τοὺς τρεῖς μεγάλους συγγραφεῖς τῆς κλασικῆς Ἰσπανίας, ἐκεῖνος πὸν ἐξετόπισε ἀπὸ τὸ ἰσπανικὸ θέατρο τὸ μεγάλο Θεοβάντες (1547 - 1616), καί, ἀφοῦ ἐκυριάρχησε στὴ σκηνὴ τῆς πατρίδας του γιὰ κάπου σαράντα χρότια, παράδωσε μὲ τὴ σειρά του τὰ σκῆπτρα τῆς δραματικῆς τέχνης στὸ νεότερό του τὸν Καλδερόν (1640 - 1681). Ἡ ζωὴ του σιτάθηκε πολυτάραχη, μεστη ἀπὸ δράση, καὶ γεμάτη ἀπὸ ψυχικὴ ἀνησυχία, πὸν τὸ κορυφωμά τους εἶτανε σὲ ἡλικία 47 χρόνων, νὰ φορέσει τὸ ράσο τοῦ καλόγερου καὶ τοῦ παπᾶ. Εἰδικά, ἡ συγγραφικὴ του γονιμότητα καὶ δραστηριότητα ἀποτελεῖ φαινό-

Ἄριθ. 4.— Ποιὸς εἶναι :

μενο υπερφυσικό, γιὰ τὸ ὁποῖο ὁ Θεοβάντες τὸν ὀνόμασε «τέρας τῆς φύσης». Πρέπει κανεὶς νὰ συλλογιστῆι πὼς μόνο τὰ δραματικά του ἔργα, γραμμένα μὲ στίχους καὶ μέτρα ἀψευδάδιαστῆς τέχνης, εἴτανε περισσότερα ἀπὸ 1500, πολλοὶ μάλιστα λένε πὼς εἶχε φτάσει τὰ 1800. Πάντως ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν νὰ ποῦνε ὅτι σῶζονται σήμερα κάπου 800.

Ἀπὸ τὰ ἔργα αὐτῶν τῶν τριῶν κορυφαίων τῆς ἰσπανικῆς γραμματολογίας, στὴν Ἑλλάδα εἶναι γνωστός, πρῶτος καὶ καλύτερος, ὁ Δὸν Κιχώτης, τὸ μυθιστόρημα τοῦ Μιχαὴλ Θεοβάντη. Γνωστὸ ἐπίσης εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ δραματικά ἔργα τοῦ Καλδερόν, ὅπως τὰ δράματα «Ὁ Ἀκκάδης τῆς Θαλαμῆας» (μεταφρ. Ι. Καμπούρογλου), «Ἡ ζωὴ εἶναι ἄνετρο» (μετάφ. Π. Πρεβελάκη) καὶ ἡ κωμῶδια «Τὸ Στοιχί» (μετάφρ. Ι. Καμπούρογλου).

Ἀπὸ τοῦ Λόπε δε Βέγα τὰ ἔργα δὲν ὑπάρχει, ὅσο ξέρω, κανένα σὲ ἑλληνικὴ μετάφραση. «Τὸ Ἀστέρι τῆς Σεβίλλης», πού ἀρχίζει ἀπὸ σήμερα νὰ δημοσιεύει ἡ «Νέα Ἑστία» σὲ μετάφραση δική μου, εἶναι ἴσως τὸ καλύτερο ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου Ἰσπανοῦ, καὶ λογαριάζεται ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα τῆς χρυσοῦς ἐποχῆς τοῦ ἰσπανικοῦ θεάτρου. ἔχει μεταφραστῆι σὲ πολλὰς εὐρωπαϊκὰς γλῶσσας καὶ τὸ ἀνέσπερο φῶς του δὲν ἔπαυε νὰ φωτίζει τὶς σκηνὲς σὲ πολλὰ μεγάλα θεάτρα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου.

Ὁ μῦθος του στηρίζεται, ὅπως λένε, σὲ κάποια ἱστορικὴ παράδοση, χωρὶς φυσικὰ νὰ μπορεῖ κανεὶς γιαντὸ νὰ πεῖ ὅτι τὰ γεγονότα στοῦ ἔργου συμφωνοῦν πάντα καὶ σ' ὅλα τὰ σημεῖα μ' αὐτὴ τὴν παράδοση.

Ὁ συγγραφέας τοποθετεῖ τὰ γεγονότα στὴν πολιτεία τῆς Σεβίλλης καὶ στὰ πρῶτα χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ βασιλιᾶ τῆς Καστίλλης Σάντσου τοῦ Δ'.

Ὅταν ἀνέβηκε στὸ θρόνο ὁ Ἀλφόνσος ὁ Σοφός, εἶχε ὀνομαστῆι διάδοχος τοῦ θρόνου ὁ γιός του ὁ Σάντσος. Ἀργότερα ὁμως ὁ Σάντσος σήκωσε ἐπανάσταση ἐναντίον τοῦ πατέρα του, καὶ ὁ Ἀλφόνσος, θέλοντας γιαντὸ νὰ τὸν ἀποκλείσει ἀπὸ τὴ διαδοχὴ, ὄρισε κληρονόμους του γιὰ τὴν Καστίλλη τὸν ἑγγονό του τὸν Ἀλφόνσο καὶ γιὰ τὴ Σεβίλλη τὸν Χουάν, μικρότερο ἀδερφό του Σάντσου. Ὡστόσο, ὅταν πέθανε ὁ Ἀλφόνσος ὁ Σοφός, ἡ βουλή ὑποστήριξε τὸ Σάντσο ἐναντίον τῶν δυὸ ἄλλων, ὁ ὁποῖος καὶ ἀνέβηκε στὸ θρόνο. Βρέθηκε ὁμως ἀναγκασμένος ν' ἀνοίξει μακροχρόνιο ἐσωτερικὸ πόλεμο μὲ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ ἀδερφοῦ του καὶ τοῦ ἀνιψιοῦ του.

Τοῦτο τὸ δράμα «Τὸ ἀστέρι τῆς Σεβίλλης», ἀρχίζει ἀκριβῶς ἀπὸ τὴ στιγμή πού ὁ Σάντσος ὁ Δ' μπαίνει ὡς βασιλιάς γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Σεβίλλη. Ὁμως ἡ Σεβίλλη ὅπου μᾶς τοποθε-

τεῖ ὁ συγγραφέας δὲν εἶναι ἡ πολιτεία τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἐποχῆς, ἡ φτωχὴ μὲ φρέσκα ἀκόμη τὰ τραύματα ἀπὸ τὴν πολύχρονη κατοχὴ τῶν Μαυριτανῶν, παρὰ ἡ Σεβίλλη ὅπως εἴτανε τὸν καιρὸ τοῦ συγγραφέα, δηλαδὴ καμιά τρακοσαριὰ χρόνια ἀργότερα: τότε πού αὐτὴ εἴτανε ἡ πιὸ μεγαλόπρεπη καὶ πολυάνθρωπη πολιτεία τῆς Ἰσπανίας.

ΚΑΡΘΑΙΟΣ

Τὸ ἑλληνικὸ διήγημα

Ἐδώσαμε τὴν ὑπόσχεση στὸ Χριστουγεννιάτικο τεῦχος κ' ἐλπίζουμε ὅτι θὰ τὴν κρατήσουμε τουλάχιστον σὲ ὅλο τὸ 1953. Ἐνα χρόνο ἑλληνικοῦ διηγήματος εἶχε τὴν ἰδέα ὁ Ἠλίας Βενέζης νὰ οργανώσουμε στὴ «Νέα Ἑστία», μὲ ὅ,τι καλύτερο μποροῦν νὰ δώσουν οἱ πεζογράφοι μας, δόκιμοι καὶ νεώτεροι. Χρόνο ἑλληνικοῦ καὶ ξένου διηγήματος τὸν θελήσαμ' ἐμεῖς, συμπληρώνοντας τὴν ὠραία καὶ χρήσιμη ἰδέα, γιὰ νὰ κάνουμε στοὺς ἀναγνώστες μας γνωστὰς τὶς προσπάθειες πού γίνονται καὶ στὸν τόπο μας καὶ ἄλλου γιὰ τὴ συστηματικότερη καλλιέργεια ἐνὸς λογοτεχνικοῦ εἴδους, πού ἐνῶ ἐγνώρισε ἄλλοτε ἀκμὴ παραμερίστηκε κάπως τώρα τελευταῖα ἀπὸ τὸ ἐκτενέστερο ἀφήγημα. Ἀρχίζουμε, λοιπόν, σήμερα μὲ τρία πραγματικῶς ἀξιόλογα διηγήματα, δύο ἑλληνικὰ καὶ ἓνα ἰσπανικὸ. Κι ἄς εὐχηθοῦμε νὰ εἶναι καλὴ ἡ συνέχεια. Π. Χ.

Ἄριθ. 5.—Ποιὸς εἶναι;

Δημ. Γαλάνης

Ἀρχίζοντας μὲ τὸν Γαλάνη ἢ «Νέα Ἑστία», θὰ δημοσιεύσῃ μιὰ σειρά χαρακτηριστικῶν ἔργων Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ποιῶν μὲ τὴν ἔκταση καὶ τὴν ποιότητα τῆς ἐργασίας τους συνθέτουν τὴ ζωντανὴ πραγματικότητα. Ἡ σειρά τῶν δημοσιευομένων ἔργων δὲν θὰ ἔχει τὴν ἔννοια τῆς ἀξιολόγησής· διάφοροι σιντελεστὲς καὶ κυρίως τεχνικοὶ θὰ βαρύνουν καὶ θὰ κανονίζουν αὐτὴ τὴ σειρά.

Τὸν Γαλάνη, ἂν καὶ ἀνήκει πιά στὴ Γαλλικὴ Τέχνη, καὶ σὰν πνεῦμα καὶ σὰν νοοτροπία σινηθίσαμε νὰ τὸν θεωροῦμε καὶ δικό μας. Ὁ ἴδιος ἔλαβε πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο μέρος σὲ ἀρκετὰς ἐκθέσεις Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν τόσο στὸν τόπο μας ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικὸ. Πέρα ὁμως ἀπ' αὐτοὺς τοὺς συναισθηματικὸς λόγους, ὁ Γαλάνης εἶναι ὁ μεγάλος ἀνακαινιστὴς τῆς χαρακτικῆς καὶ ἰδιαίτερα στὴν ἑλληνικὴ πρωτότυπη χάραξη μὲ τὴ μικρὴ παράδοση ἐπαιξε σημαντικὸ ρόλο.

Τὸ «Παπικὸ παλάτι» τοῦ τεύχους τούτου ἀποτελεῖ ἓνα νοητὸ σύνορο μεταξὺ τῆς βιοτεχνικῆς δεξιοτεχνίας τῶν ἀρτιζάνων καὶ τῆς πρωτότυπης χαρακτικῆς τῶν καλλιτεχνῶν, πού τῆς ἔδωσαν τὴ σημερινή της αἰσθητικὴ μορφή. Τὸ «Παπικὸ παλάτι» χάρακτικε γύρω στὰ 1914 καὶ